

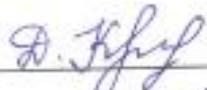
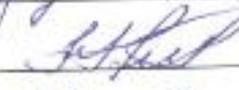
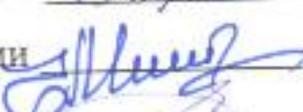
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор

Юрій КОТЛЯР
2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

другого рівня вищої освіти
за освітньою програмою «Екологія та охорона навколишнього середовища»,
спеціальності Е2 «Екологія»,
галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика»,
кваліфікація: магістр з екології

Розробник Діана КРИСІНСЬКА
Завідувач кафедри екології Людмила ГРИГОР'ЄВА
Гарант освітньої програми Олена МІТРЯСОВА
Директор ННМІ Олена КУЗНЕЦОВА
Т.в.о. директора НН ІПО Катерина ЗУБ
Начальник НМВ Євгенія ПОСТИКІНА

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Стратегії сталого розвитку	
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика	
Спеціальність	Е 2 «Екологія»	
Освітня програма	Екологія та охорона навколишнього середовища	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	V	
Навчальний рік	2025-2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	9	14-15
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	15	6
	30	8
	75	106
Відсоток аудиторного навантаження	38	12
Мова викладання	<i>українська</i>	
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення з передумовами формування засад сталого розвитку, особливостей впровадження принципів сталого розвитку, надання студентам навичок і вмінь розробки стратегій сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць, підприємств та організацій.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з передумовами формування засад сталого розвитку;
- вивчення сутності та основних понять і принципів Концепції сталого розвитку;
- аналіз особливостей впровадження принципів сталого розвитку;
- отримання навичок і вмінь розробки стратегій сталого розвитку адміністративно територіальних одиниць, підприємств та організацій.
- ознайомлення з практикою реалізації управлінських рішень щодо стратегій сталого розвитку.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності Е 2 Екологія»:

ІНТ - Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

К 01 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

К 02 - Здатність приймати обґрунтовані рішення.

К 03 - Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

К 06 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

К 08 - Здатність до виконання дослідницької роботи з елементами наукової новизни.

К 15 - Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 101 «Екологія»:

ПР 01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.

ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПР03. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.

ПР8. Уміння доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.

ПР 16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання:

<i>№</i>	<i>Теми</i>	<i>Лекції</i>	<i>Практичні</i>	<i>Самостійна робота</i>
1	Історико-теоретичні засади сталого розвитку	4	5	12
	Основні документи сталого розвитку			
2	Стратегії сталого розвитку держав	2	5	12
3	Стратегії сталого розвитку територіальних громад	2	5	12
	Управління СЕС територіальної громади			
4	Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року	3	5	14
	Індикатори сталого розвитку			
5	Досягнення Цілей сталого розвитку у національному та регіональному розрізах	2	5	12
6	Основні всесвітні зустрічі, пов'язані зі сталим розвитком та їх результати	2	5	13
Всього, год		15	30	75

Заочна форма навчання:

<i>№</i>	<i>Теми</i>	<i>Лекції</i>	<i>Практичні</i>	<i>Самостійна робота</i>
1	Історико-теоретичні засади сталого розвитку	1	2	18
	Основні документи сталого розвитку			
2	Стратегії сталого розвитку держав	1	1	18
3	Стратегії сталого розвитку територіальних громад	1	1	18
	Управління СЕС територіальної громади			
4	Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року	1	2	18
	Індикатори сталого розвитку			
5	Досягнення Цілей сталого розвитку у національному та регіональному розрізах	1	1	18
6	Основні всесвітні зустрічі, пов'язані зі сталим розвитком та їх результати	1	1	16
Всього, год		6	8	106

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій денної форми навчання

<i>№ з/п</i>	<i>К-сть год</i>	<i>Тема заняття / план</i>
1	4	<p>Історико-теоретичні засади сталого розвитку</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Зміст і значення навчальної дисципліни «Стратегії сталого розвитку» ✓ Історичні аспекти антропогенезу ✓ Передісторія сталого розвитку людства ✓ Роль людства в розвитку біосфери <p>Основні документи сталого розвитку</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Порядок денний на XXI століття за ООН ✓ Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2012 року «Майбутнє,

		якого ми прагнемо» ✓ Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року
2	2	Стратегії сталого розвитку держав ✓ Центральна роль держави у політиці сталого розвитку ✓ Хронологія сталого розвитку в країнах Європи ✓ Стратегії сталого розвитку в країнах світу
3	2	Стратегії сталого розвитку територіальних громад ✓ Об'єкти, мета та організація сталого розвитку на місцевому рівні ✓ Особливості Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» ✓ Специфічні рекомендації ООН щодо розвитку міст і населених пунктів Управління СЕС територіальної громади ✓ Цільові програми як документ сталого розвитку на прикладі програми «Лиман» ✓ Інформація для управління СЕС ✓ Індикатори розвитку малих СЕС ✓ Особливості забезпечення сталого екологічного туризму в громадах
4	3	Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року ✓ Системний підхід як методологічна база стратегій сталого розвитку ✓ Тактичні заходи ООН щодо реалізації «Порядку денного на XXI століття» ✓ Цілі сталого розвитку та Україна Індикатори сталого розвитку
5	2	Досягнення Цілей сталого розвитку у національному та регіональному розрізах Ознайомлення з аналітикою щодо досягнення ЦСР Україною від VoxUkraine https://voxukraine.org/doslidzhennya-sdg/
6	2	Основні всесвітні зустрічі, пов'язані зі сталим розвитком та їх результати 1972, Стокгольм – Конференція ООН «Людина і навколишнє середовище»: затвердження плану дій щодо екологічної діяльності та діяльності на міжнародному рівні.

	<p>1982, Найробі – Декларація Асамблеї ООН акцентує увагу на основних екологічних проблемах, які не обхідно розглянути UNEP (Програма ООН по навколишньому середовищу) у наступні 10 років.</p> <p>1987 – Доповідь Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку «Наше спільне майбутнє» (Комісія Брундтланд) популяризувала поняття сталого розвитку.</p> <p>1992, Стокгольм – Конференція ООН по навколишньому середовищу визначила необхідність прийняття термінових дій для вирішення проблеми деградації навколишнього середовища.</p> <p>1992, Ріо-де-Жанейро – Конференція ООН по навколишньому середовищу та розвитку (UNCED + Зустріч на вищому рівні «Планета Земля») пов’язує процес економічного і соціального розвитку з діяльністю по охороні навколишнього середовища та приймає глобальну програму “Порядок денний на XXI століття” (Agenda 21) і Принципи Ріо. 1992 – Генеральна Асамблея ООН приймає рішення про заснування Комісії по сталому розвитку (КСР ООН) для забезпечення ефективного здійснення рішень UNCED.</p> <p>1997, Нью-Йорк – Спеціальна сесія Генеральної Асамблеї (Зустріч на вищому рівні «Планета Земля+5») приймає Програму подальшого виконання “Порядку денного на XXI століття”.</p> <p>2002 – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 55/2: прийняття Цілей розвитку тисячоліття (MDG, Millennium Development Goals), які передбачають гарантію задоволення потреб найбідніших шарів населення світу.</p> <p>2002, Йоганнесбург – Всесвітня зустріч на вищому рівні по сталому розвитку («Саміт Землі – 2002»): Прийняття Йоганнесбурзької декларації по сталому розвитку та Плану виконання рішень (JPOI, Johannesburg Plan of Implementation).</p>
--	--

4.2. План лекцій заочної форми навчання

№ з/п	К-сть год	Тема заняття / план
1	1	<p>Історико-теоретичні засади сталого розвитку</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Зміст і значення навчальної дисципліни «Стратегії сталого розвитку» ✓ Історичні аспекти антропогенезу ✓ Передісторія сталого розвитку людства ✓ Роль людства в розвитку біосфери <p>Основні документи сталого розвитку</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Порядок денний на XXI століття за ООН ✓ Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2012 року «Майбутнє,

		<p>якого ми прагнемо»</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року
2	1	<p>Стратегії сталого розвитку держав</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Центральна роль держави у політиці сталого розвитку ✓ Хронологія сталого розвитку в країнах Європи ✓ Стратегії сталого розвитку в країнах світу
3	1	<p>Стратегії сталого розвитку територіальних громад</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Об'єкти, мета та організація сталого розвитку на місцевому рівні ✓ Особливості Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» ✓ Специфічні рекомендації ООН щодо розвитку міст і населених пунктів <p>Управління СЕС територіальної громади</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Цільові програми як документ сталого розвитку на прикладі програми «Лиман» ✓ Інформація для управління СЕС ✓ Індикатори розвитку малих СЕС ✓ Особливості забезпечення сталого екологічного туризму в громадах
4	1	<p>Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Системний підхід як методологічна база стратегій сталого розвитку ✓ Тактичні заходи ООН щодо реалізації «Порядку денного на XXI століття» ✓ Цілі сталого розвитку та Україна <p>Індикатори сталого розвитку</p>
5	1	<p>Досягнення Цілей сталого розвитку у національному та регіональному розрізах</p> <p>Ознайомлення з аналітикою щодо досягнення ЦСР Україною від VoxUkraine</p> <p>https://voxukraine.org/doslidzhennya-sdg/</p>
6	1	<p>Основні всесвітні зустрічі, пов'язані зі сталим розвитком та їх результати</p> <p>1972, Стокгольм – Конференція ООН «Людина і навколишнє середовище»: затвердження плану дій щодо екологічної діяльності та діяльності на міжнародному рівні.</p>

	<p>1982, Найробі – Декларація Асамблеї ООН акцентує увагу на основних екологічних проблемах, які не обхідно розглянути UNEP (Програма ООН по навколишньому середовищу) у наступні 10 років.</p> <p>1987 – Доповідь Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку «Наше спільне майбутнє» (Комісія Брундтланд) популяризувала поняття сталого розвитку.</p> <p>1992, Стокгольм – Конференція ООН по навколишньому середовищу визначила необхідність прийняття термінових дій для вирішення проблеми деградації навколишнього середовища.</p> <p>1992, Ріо-де-Жанейро – Конференція ООН по навколишньому середовищу та розвитку (UNCED + Зустріч на вищому рівні «Планета Земля») пов’язує процес економічного і соціального розвитку з діяльністю по охороні навколишнього середовища та приймає глобальну програму “Порядок денний на XXI століття” (Agenda 21) і Принципи Ріо. 1992 – Генеральна Асамблея ООН приймає рішення про заснування Комісії по сталому розвитку (КСР ООН) для забезпечення ефективного здійснення рішень UNCED.</p> <p>1997, Нью-Йорк – Спеціальна сесія Генеральної Асамблеї (Зустріч на вищому рівні «Планета Земля+5») приймає Програму подальшого виконання “Порядку денного на XXI століття”.</p> <p>2002 – Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 55/2: прийняття Цілей розвитку тисячоліття (MDG, Millennium Development Goals), які передбачають гарантію задоволення потреб найбідніших шарів населення світу.</p> <p>2002, Йоганнесбург – Всесвітня зустріч на вищому рівні по сталому розвитку («Саміт Землі – 2002»): Прийняття Йоганнесбурзької декларації по сталому розвитку та Плану виконання рішень (JPOI, Johannesburg Plan of Implementation).</p>
--	--

4.3. План практичних занять денної форми навчання

№ з/п	К-сть год	Тема заняття / план
1	2	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 1, 2 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
2	3	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 3, 4, 5 1. Завдання ЦСР.

		<ul style="list-style-type: none"> 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
3	3	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 6, 7</p> <ul style="list-style-type: none"> 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. <p>Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.</p>
4	3	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 8, 9</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
5	3	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 10, 11</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
6	2	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 12</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
7	2	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 13</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР..
8	2	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 14</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
9	2	<p>Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 15</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР.

		4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
10	2	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 16 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
11	2	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 17 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
12	4	Презентація проєктів стратегій сталого розвитку підприємств

4.4. План практичних занять заочної форми навчання

№ з/п	К-сть год	Тема заняття / план
1	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 1, 2 10. Завдання ЦСР. 11. Індикатори ЦСР. 12. Національні завдання ЦСР. 13. Прогрес у досягненні ЦСР. 14. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
2	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 3, 4, 5 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
3	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 6, 7 15. Завдання ЦСР. 16. Індикатори ЦСР. 17. Національні завдання ЦСР. 18. Прогрес у досягненні ЦСР. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
4	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 8, 9 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР.

		8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
5		Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 10, 11 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
6	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 12 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
7		Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 13 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР..
8	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 14 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
9		Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 15 6. Завдання ЦСР. 7. Індикатори ЦСР. 8. Національні завдання ЦСР. 9. Прогрес у досягненні ЦСР. 10. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
10	1	Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 16 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР. 5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
11		Аналіз Глобальної Цілі Сталого Розвитку 17 1. Завдання ЦСР. 2. Індикатори ЦСР. 3. Національні завдання ЦСР. 4. Прогрес у досягненні ЦСР.

		5. Перспективи покращення показників досягнення ЦСР.
12	1	Презентація проєктів стратегій сталого розвитку підприємств

4.5. ПОЯСНЕННЯ ДО ВИДІВ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ:

Практичні заняття мають за мету поглибити знання студентів з тем змістовного модуля, сприяють опануванню практичних умінь та навичок. Метою практичних занять є засвоєння додаткових аспектів курсу, закріпленню лекційного матеріалу. Практичні заняття з дисципліни проводяться на базі теоретичного курсу в навчальних аудиторіях у вигляді поєднаних семінарів бесід з аналізом ЦСР та виконання індивідуального практичного завдання, що передбачає розробку стратегії сталого розвитку підприємства.

На основі отриманих знань під час лекційних занять та обговорених на практичних заняттях ЦСР, самостійної роботи з літературою студенти денної та заочної форми навчання виконують **практичне семестрове завдання «Розробка стратегії сталого розвитку підприємства».**

Кожен студент на свій власний розсуд обирає будь-яке українське або закордонне підприємство для виконання перелічених нижче завдань:

1. Загальна характеристика підприємства.
2. Загальні показники роботи (статистика за останні 10-15 років).
 - виробничі – продукція, її якість, дотримання стандартів.
 - економічні – дохід, прибуток, рентабельність.
3. Виробничий процес, необхідні матеріальні та енергетичні ресурси, сировина (схеми технологічних процесів, статистика за останні 10-15 років).
4. Вплив на навколишнє середовище (атмо-, літо-, гідросферу), людину та біоту (статистика за останні 10-15 років).
5. Які ЦСР можна віднести до цього підприємства?
Що робить це підприємство в межах ЦСР чи є в нього стратегія?
6. Розробити пропозиції для втілення ЦСР на цьому конкретному підприємстві.

Терміни виконання – протягом семестру.

Оцінювання в балах – **6 робіт по 10 балів, презентація та захист проєкту – 10 балів, всього 70 балів.**

Критерії оцінювання виконання практичних завдань

10 бали – завдання виконано своєчасно, правильно. Відповідь завантажено в систему Moodle у відповідності з термінами виконання.

9-8 бали – завдання виконано своєчасно, правильно, проте наявні незначні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle у відповідності з термінами виконання.

7-6 бали – завдання виконано частково, наявні невагомні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

5-4 бал – завдання виконано частково є значні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

3-1 бал – завдання виконано частково, багато значних помилок. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

4.6. Завдання для самостійної роботи

Оцінювання самостійної роботи студентів програмою не передбачено.

Протягом семестру студенти самостійно поглиблюють отримані практичні навички за рахунок знань, отриманих під час лекцій та виконання практичних робіт.

4.7. Забезпечення освітнього процесу

Для забезпечення ефективного робочого процесу необхідними є:

- ✓ **обладнання:** *проектор та ноутбук;*
- ✓ **програмне забезпечення:** *MS Word, MS Excel, MS Power Point та ін.*

Розділ 5. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни «Стратегії сталого розвитку» відбувається під час складання студентами заліку згідно до розкладу сесії.

Студент має відповісти на три запитання, які оцінюються максимум по 10 балів. Максимальна сума балів за залік становить 30 балів.

Бали знімаються:

- за неповну відповідь;
- якщо студент не дав відповідь на додаткове запитання;
- за відсутність відповіді на одне запитання.

Залік вважається незданим, якщо студент не відповів на два з трьох поставлених йому запитань.

Орієнтовно якість відповіді на кожне запитання оцінюється за такою шкалою:

- 10 балів – повна за змістом і стисла за формою відповідь;
- 9-8 балів – повна за змістом і невдала за формою відповідь;
- 7-6 балів – не зовсім повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 5-4 бали – не повна за змістом і не залежить від форми відповідь;
- 3-2 бали – орієнтовна за змістом і не залежить від форми відповідь.

Перелік питань, що виносяться на залік з дисципліни

1. Зміст і значення «Стратегії сталого розвитку».
2. Історичні аспекти антропогенезу.
3. Передісторія сталого розвитку людства.
4. Роль людства в розвитку біосфери.
5. Проаналізувати роль індивідуальних потреб людини в процесі загострення екологічних проблем людства.
6. Проаналізувати схему класифікації документів сталого розвитку.
7. Передумови проведення конференції «Ріо-92».
8. Донелла та Денніс Медоуз та їх «Межі зростання»: значення наукової праці для концепції сталого розвитку.
9. Діяльність Римського клубу та його роль в появі стратегії сталого розвитку.
10. Проаналізувати «Порядок денний на XXI століття за ООН».
11. Проаналізувати «Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН 2012 року «Майбутнє, якого ми прагнемо».
12. «Зелена економіка» як частина стратегій сталого розвитку держав.
13. Проаналізувати «Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», розділ щодо стану довкілля.

14. Проаналізувати роль держави у політиці сталого розвитку.
15. Проаналізувати значення показника ВВП держави в процесі її переходу до сталого розвитку.
16. Проаналізувати хронологія сталого розвитку в країнах Європи.
17. Проаналізувати стратегії сталого розвитку в країнах світу (*дві, три на вибір*).
18. Охарактеризувати об'єкти, мета та організація сталого розвитку на місцевому рівні
19. Проаналізувати особливості принципів управління, яких необхідно дотримуватися при розробці документів СР.
20. Особливості Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та його роль в процесі переходу громад до сталого розвитку.
21. Генеральний план населеного пункту, як основний впливовий документ процесу реалізації сталого розвитку.
22. Проаналізувати рекомендації ООН щодо розвитку міст і населених пунктів.
23. Проаналізувати особливості розподілу впливу зацікавлених сторін в процесі створення та реалізації концепції, планів сталого розвитку громад та територій.
24. Проаналізувати Концепція сталого розвитку Миколаєва.
25. Проаналізувати програму «Лиман».
26. Особливості забезпечення сталого екологічного туризму в громадах.
27. Системний підхід як методологічна база стратегій сталого розвитку.
28. Проаналізувати значення Цілей сталого розвитку тисячоліття.
29. Тактичні заходи ООН щодо реалізації «Порядку денного на XXI століття».
30. Проаналізувати процес адаптації ЦСР в Україні.
31. Проаналізувати процес досягнення Україною ЦСР за останні роки.
32. Поняття «Індикатори сталого розвитку».
33. Проаналізувати індикатори соціальних аспектів.
34. Проаналізувати індикатори економічних аспектів.
35. Проаналізувати індикатори екологічних аспектів.
36. Проаналізувати індикатори інституційних аспектів.
37. Поняття «Індекс людського розвитку» та його значення в оцінюванні результатів реалізації стратегії сталого розвитку держав.
38. Проаналізувати ЦСР 1 та її завдання.
39. Проаналізувати ЦСР 2 та її завдання.
40. Проаналізувати ЦСР 3 та її завдання.
41. Проаналізувати ЦСР 4 та її завдання.
42. Проаналізувати ЦСР 5 та її завдання.
43. Проаналізувати ЦСР 6 та її завдання.

44. Проаналізувати ЦСР 7 та її завдання.
45. Проаналізувати ЦСР 8 та її завдання.
46. Проаналізувати ЦСР 9 та її завдання.
47. Проаналізувати ЦСР 10 та її завдання.
48. Проаналізувати ЦСР 11 та її завдання.
49. Проаналізувати ЦСР 12 та її завдання.
50. Проаналізувати ЦСР 13 та її завдання.
51. Проаналізувати ЦСР 14 та її завдання.
52. Проаналізувати ЦСР 15 та її завдання.
53. Проаналізувати ЦСР 16 та її завдання.
54. Проаналізувати ЦСР 17 та її завдання.
55. Короткий аналіз стратегії сталого розвитку підприємства *(на вибір)*.

«Нульовий» варіант залікового білету

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА
МОГИЛИ**

Рівень вищої освіти – другий _____ (Магістерський)

Спеціальність Е 2 «Екологія»

Семестр _____

Навчальна дисципліна «Стратегії сталого розвитку»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 1

1. Зміст і значення «Стратегії сталого розвитку».
2. Передумови проведення конференції «Ріо-92».
3. Короткий аналіз стратегії сталого розвитку підприємства *(на вибір)*.

Затверджено на засіданні кафедри екології

Протокол № «__» від «__» _____ 2025 року

Завідувач кафедри _____

Викладач _____

Григор'єва Л. І.

Крисінська Д. О.

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Студент отримує 100 балів за якісне та своєчасне виконання поточних робіт в аудиторії та вдома при високій якості складеного заліку. Максимальна кількість балів за залік може бути досягнута у випадку чітких та вичерпних відповідей на питання залікового білету.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань.

10 бали – завдання виконано своєчасно, правильно. Відповідь завантажено в систему Moodle у відповідності з термінами виконання.

9-8 бали – завдання виконано своєчасно, правильно, проте наявні незначні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle у відповідності з термінами виконання.

7-6 бали – завдання виконано частково, наявні невагомні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

5-4 бал – завдання виконано частково є значні помилки. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

3-1 бал – завдання виконано частково, багато значних помилок. Відповідь завантажено в систему Moodle з порушенням термінів виконання.

Завданням підсумкового контролю (заліку) є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо. При комплексній оцінці успішності викладач визначає види робіт та критерії оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, відведених навчальним планом, контингенту студентів.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (слайдів, приладів, схем тощо).

Критерії комплексного оцінювання повинні доводитись до студентів напочатку вивчення навчальної дисципліни.

Для визначення ступеню оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні досягнень студентів.

На **«незадовільно»** оцінюється відповідь, з якої видно, що студент не засвоїв теоретичного матеріалу із даного курсу, не зміг викласти основні теоретичні положення навчального курсу і не має навичок їх практичного застосування.

«Задовільну» оцінку одержує студент, який у відповіді припускається помилок і неточностей у визначенні термінів, слабо засвоїв основні питання дисципліни і не повністю виконав практичні завдання.

Оцінка **«добре»** виставляється за повну відповідь на всі поставлені питання при наявності окремих неточностей (у визначенні термінів, статистичних даних тощо), при виконанні всіх завдань, але з порушенням термінів, а також при недостатній обґрунтованості висновків залежно від ступеня неточності.

Для отримання **відмінної** оцінки студент повинен глибоко та досконально знати матеріал навчальної дисципліни, розумітися в поняттях та категоріях, що застосовуються у світовій практиці, виконати якісно практичні завдання. Оцінка «відмінно» також ставиться студентам, які займаються науковою роботою в даному напрямку, приймають участь в наукових конференціях, мають наукові публікації у фахових журналах.

Бальна інтерпретація відповідей на питання білету підсумкового оцінювання представлена у таблиці.

Максимальна оцінка за відповідь на одне питання залікового білету	Рівень досягнення студентів у оволодінні навчальним матеріалом	Бали
10 балів	Незадовільний	0-2
	Задовільний	3-5
	Добрий	6-9
	Відмінний	10

Сумарна оцінка поточного та підсумкового контролю визначається у балах, традиційних оцінках і за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	Відмінно

			(відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82–89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75–81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67–74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60–66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35–59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1–34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

1. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непеїна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с.
2. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем. / За заг. ред. І.В.Недіна. – Київ: Університетська книга, 2023. – 384 с.
3. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. – К.: НУХТ, 2022. – 337 с.
https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/stratetiia_staloho.pdf
4. Стратегії сталого розвитку: підручник / Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г. – Київ : Вид – во Гельветика, 2019. – 446 с.
5. Стратегії сталого розвитку : підручник / Петрушка І.М., Хомко Н.Ю., Мокрий В.І. – Львів: Львівська Політехніка, 2019. – 220 с.
6. Методичні рекомендації для врахування цілей сталого розвитку в стратегіях розвитку територіальних громад
https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/UNDP_MetRecommendation_v03.pdf
7. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. –К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с. ISBN 978-617-7069-33-0.
8. Сталий розвиток місцевих громад: підручник / М.О. Клименко, О.М. Клименко, Л.В. Клименко. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. — 296 с. ISBN 978-617-7582-57-0.
9. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова – К.: ВЦ НУБіПУ, 2018. – 446 с. ISBN 978-966-2393-65-1.
10. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г., Прилипко В.А., Клименко Л.В.]. За ред. В.М. Боголюбова. – Херсон: Олді-плюс, 2012 – 444 с.
11. Практикум з розробки стратегій місцевого сталого розвитку / Боголюбов В.М., Клименко М.О., Мельник Л.Г. – Київ : Вид – во Гельветика, 2020. – 230 с.
12. «ЦСР: Україна» Національна Доповідь (2017)
<https://bit.ly/2ABMKxz>
13. «ЦСР: Україна» Моніторингова Доповідь (2019)
<https://bit.ly/2XzijRv>
14. «ЦСР 8. Гідна праця та економічне зростання: Україна» Моніторингова Доповідь (2019) <https://bit.ly/2UaGOSY>
15. «ЦСР для дітей України» Тематична Доповідь (2019)
<https://bit.ly/3eQAoR2>